

Töröknyulajh
s. Lir.

ERDÉLYI GAZDA

XL. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1908. Január 12.

2. SZÁM.

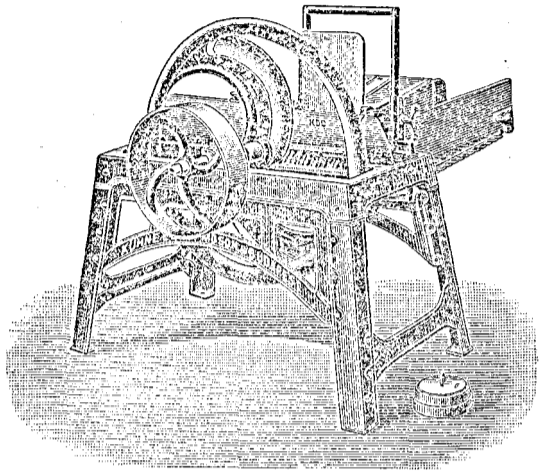
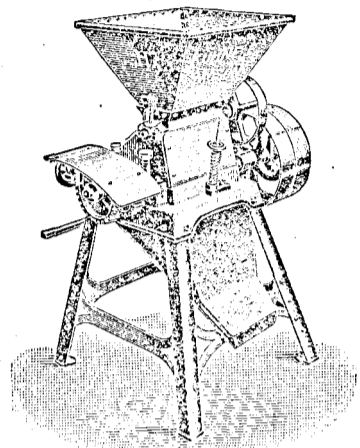
RÜHNE E.

hazánk legrégebbi mezőgazdasági gépgyára

Mosonban

elismert gondos kivitelben szállít:

szeckavágógépeket,
répavágókat, darálókat,
takarmányfüllesztőket,
**„TORNADO“ kukoriczászár-
tépőket, MORZSOLÓKAT,**
burgonyamcsógépeket, teljes ta-
karmánykamra-berendezéseket

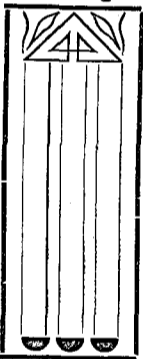

1672

FÓRAKTÁR: **BUDAPEST,**
VI. ker., Váci-körút 57a. sz.
FIÓKRAKTÁR: **DEBRECZEN és
TEMESVÁR.**

Drössler Károly

cs. és kir. szab. gazdasági gépgyár
Budapest, VI., Váci-körút 59. Gyár: Pozsony.

Magánjárókat, Gőzmozgonyokat, Cséplőgépeket, ugy gőzmozgonyokhoz mint benzinlokomobilokhoz, Szalmakazalókat, Gőzekéket, Vetőgépeket, Burgonyakiemelő gépeket és mindenféle egyéb gazdasági gépet szállít a legtökéletesebb és szilárd szerkezettel, kedvező árak és fizetési feltételek mellett.

Árajánlatok és költségvetések kívánatra díjmentesen küldetnek.
Képviselők jutányos feltételek mellett felvétetnek.

Törlesztő kölcsönök.

Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál
Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-
birtokok és városi bérházakra.

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérházaknál a telekkönyv, házbéradó vallomás hitelesítve és az épület vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsönöknél számítatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál az

Igazgatóság.

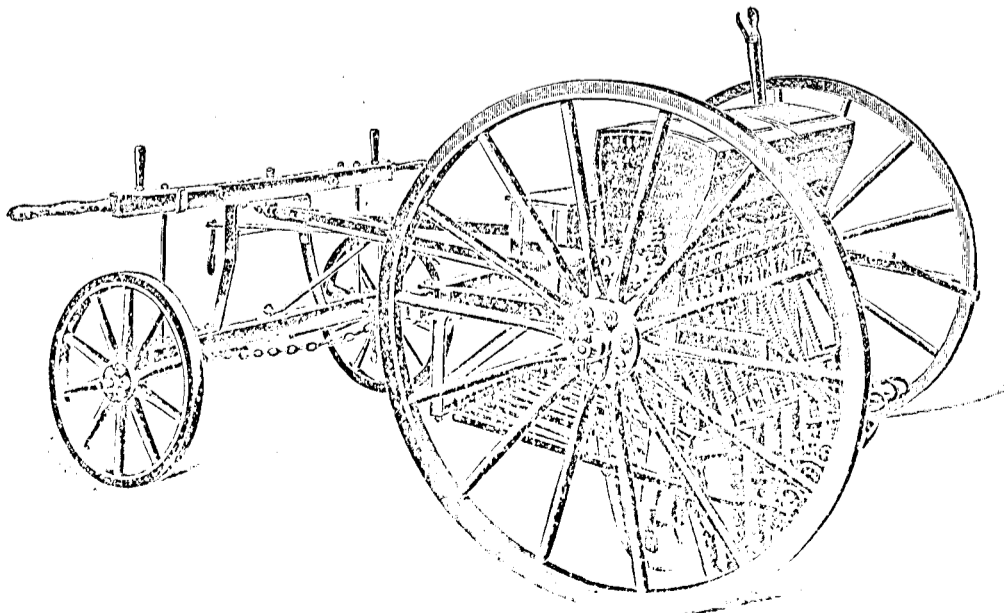
Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

1501

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Előnyös feltételek.

Teljes 100-es árfolyam.

2054

Szabadalmazott LOSONCZI DRILL

a legjobb sorvetőgép!

Tolókerékrendszer

alsó- és felsővetésre.

Tessék leiratot és ajánlatot kérni!

— Gazdáknak kedvező fizetési feltételek. —

Első

Losonczi Mezőgazdasági Gépgyár

Basch és Tarján mérnökök Losoncz.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a **RETHY-féle pemetefű cukorkánál**. Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-félel kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van. 2036
 Ára 60 fillér. Csak Réthy-félel fogadjunk el.

Kedvező alkalom! **Huzás már október 5-én.**

Az árfolyamok esése következtében csekély tőkebefektetéssel

1 és fél millió korona összegű fő- és melléknyereményekre játszhatik évi 3 huzásban, ha vesz nálunk egy **Hazai Takarékpénztári sorsjegyet**

14 havi részletfizetésnél havi . . .	9. — korona
16 " " " " " " " " " " " "	8. — "
19 " " " " " " " " " " " "	7. — "
23 " " " " " " " " " " " "	6. — "
28 " " " " " " " " " " " "	5. — "

lefizetése mellett, vagy pedig letétjegyre napi árfolyamon 20. — K foglaló ellenében tetszés 1007

Egy sorsjegyre több nyeremény is eshetik.

Kapha ó a **Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaságnál,**
 Kolozsvárt, Mátyás király tér 7. szám alatt.

szerinti törlesztésre. Az első részlet, vagy a foglaló lefizetése után a sorsjegyek nyereményei a vevőt illetik.

Huzások:
 február 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel,
 június 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel
 október 5-én, összesen 731.000 K nyereménnyel,

Pénzt nem veszítheti el, mert minden sorsjegy okvetlen nyer legalább 100. — K törlesztő összeget, mely esetben még egy nyereményjegy is adnak 30-40 K értékben, mely nyereményjegy az 1976. évig valamennyi huzáson játszik.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
 Budapest, Váci-körút 63,
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcseplőgépek,
 szalmakazalozók, járgány-cseplőgépek, löhere-cseplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecskavágók, répavágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytemes aczel-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

1892

Cickekert
 mindennemű nyomtatványhoz
 szép és kiváló kivitelben
pontosan és olcsón
 készíti
Fischer és Fő
(korábban F. Fischer és Fő)
Budapest
 Váci utca 17. szám
 Várak magy. rendelések és pontatlan
 eszközöknek

Szuperfoszfát-műtrágyákat a legolcsóbb napi áron szállit a

„KLOTILD“ Első Magyar Vegyipar Részvénytársaság

BUDAPEST, V. Nádor-utca 4. sz.

**LOKOMOBILOK, GŐZCSEPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK,
 ARATÓGÉPEK, TALAJMIVELŐ ESZKÖZÖK,
 TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.**

KIVÁNYAIRA SZIVESEN KÜLDÖNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
LÓF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASISZTI EGYESÜLET ÉS AZ
ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-U. 2. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

**Kérjük az
előfizetéseket
megújítását!**

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Az erdélyi gazdasági egylet egy éve.	13
Megbirkózás a szőlő temérdek ellenségeivel. <i>Ordódy Lajos.</i>	14
A német gazdatársadalom. <i>Gróf Mailáth József.</i>	15
Az okszerű borkezelés fejlesztéséről. <i>L.</i>	16
Irodalmi szemle.	
Gyümölcsészeti lexikon.	17
Kormányintézkedések.	17
egyes közlemények.	18
Hirdetések.	

Az erdélyi gazdasági egylet egy éve.

(1907.)

I.

Fordul az idők kereke. Ismét tovatűnt egy esztendő. Nekünk: hosszú, gond és küzdelemteljes negyedfélszáz nap; a történelemnek: egy muló pillanat. Tekintsünk vissza reá. Egy egész éven át mindig csak előre néztünk, sok új gondolattal, nagy tervekkel, megkezdett munkákkal, biztató teménnyel. Iparkodásainkra ha vissza nézünk, ha számba vesszük sikereinket és csalódásainkat, ha feljegyezzük a história számára közcélú törekvéseinket — ez tán tanulság és buzdítás is leend a jövőre.

Hatvanhárom esztendő mult el az erdélyi gazdasági egylet felett. Közöttük sok jobb és sok rosszabb a tavalyinál. Nehezebb aigha.

Leghívebben jellemezzük tán amostani időket, ha azt mondjuk, hogy: a fennálló évezredes társadalmi és gazdasági rend kikezdésének korát kezdjük élni. Vallás és nyelv: nem egyesítő és szétválasztó tényezők többé. A kisebb és nagyobb, az édebb és keserűbb kenyér: tagozza most osztályokra és hajtja ádáz tusára egymás ellen az embertömegeket. Meddig tart, milyen arányokat ölthet és hól fog végződni majd e földszini vulkánikus erupció — ki tudná ma megmondani!

Ennek a kautikos korszaknak a jegyében kell, hogy egészen új működési tért, eszközöket és irányt vegyen magának az erdélyi gazdasági egylet és kell, hogy oda álljon a természetes fejlődés védelmezőinek komoly gárdájába.

*

Az «Erdélyi Gazda» harminckilencedik évfolyamát élte 1907-ben. Minden egyletnek beszélő nyelve és cselekvő jobb keze: az ő hivatalos lapja. Az Erdélyi Gazda is az. Immár tizedik éve, hogy minden héten megteszi az ő utját: a központtól a legtávolabbi perifériáig és minden vasárnap ezernél több gazdának hordja házába a hasznos tudnivalók egy—egy kis gyűjteményét.

A lap tavaly is az volt, akkora és olyan volt, mint a megelőző évben. Más szaklapo-

kéihoz viszonyítva aránytalanul szerényebb létfeltételekkel, jóval szűkösebb anyagi erőforrások mellett és az előállítási költségeknek legújabbban több mint 25%-al való emelkedése dacára is — nivóban semmit nem szállott. Közönségének mennyiségben és minőségben is ép annyit nyújtott, mint azelőtt. Az egyletnek és az erdélyrészi gazdatársadalomnak közérdekeit, céljait hűséggel szolgálta. A gyakorlati szaktudást terjesztette. Hírszolgálatát teljes és megbízható volt. A földmívelésügyi kormányt közcélú intézkedéseiben támogatta.

Irányjelölő, komoly tanulmányra valló és új eszméket felvető nagyobb cikkeket hozott: A kiegyezésről, tőzsdereformról, a szociális kérdésekről, a kivándorlásról, szövetkezeti ügyekről, a mezőgazdasági gépkultúráról, számos állattenyésztési és növénytermelési kérdésről és újításról, gyümölcs, szőlő és komlótermelési témákról, minden gazdasági ágbeli kísérletek eredményeiről, a gazdasági szakoktatás köréből, állategészségi, növénybetegségi és gazd. kémiai kérdésekről stb. stb. Ezen cikkek közül nem egy szélesebb körben is érdeklődést keltett és értékes reflexiókra adott alkalmat.

Önálló cikkeinek száma: 194 volt. Százötvennél több apró szakközlemény, harmincnégy könyvismertetés, harmincöt egyletiéleti cikk, ötvenegy kormányintézkedés ismertetése, hat gazdatiszti rovati cikk és ötszázon felüli vegyes közlemény és hír tették még élénknek az Erdélyi Gazdát.

A szaktudás terjesztését és népszerűsítését szolgálta ez évben is szép sikerrel az *egylet könyvkiadó vállalata*. Az irodalmi szakosztály által irányított vállalat 1907-ben: Dr. Barna Baláznak »A gyümölcsfák fontosabb ellenségei és betegségei« című nyolc ives könyvét adta ki, mely e nemből páratlan becsű, hasznos szakmunka. A kiadvány a sorozatban az 53-ik. Ezenkívül még 24 régi füzetből adatott ki második, harmadik és részben negyedik kiadás.

Az irodalmi szakosztály könyvkiadó vállalata 1892. év óta működik oly erkölcsi és anyagi eredménnyel, amely méltán tarthat igényt minden elismerésre. Kiadványai-ból idáig több mint 200.000 példány forog

Vörös

Lóheremagot

vásárlók

kisarankás árúért 160 kor.-ig

arankamentes árúért 170 kor.-ig

fizetek métermázsánként.

Mintát és ajánlatot kér az eladó mennyiség közlésével

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udv. magkereskedése.

== BUDAPEST. ==

1002

Veszünk **Luczernamagot**, Arankamentes és nagyarankamentes

Lóheremagot a legmagasabb áron.

Lóheremagból kérünk 5 kilós
== mintát utánvétel mellett. ==

MAGYAR MEZOGAZDÁK SZÖVETKEZETE
Budapest, V. Alkotmány-u. 31.

közkézen. A vállalat vezetését és adminisztrációját — kezdettől fogva — Dr. Szentkirályi Ákos gazd. akadémiai igazgató, e. g. e. ig. vál. tag és sz.-oszt. alelnök tartja kezében. Oly szép és nagyarányú közmunka ez, amelyet eléggé méltányolni és elismerni — alig lehet.

A gazdasági szaktudományok terjesztését, népszerűsítését és részben magasabb művelését szolgálta még az egyesület a következőkben is:

Államsegélylyel, kolozsmegyei osztálya útján, téli népszerű gazdasági előadásokat rendezett Kolozsmegye több községében, így: Nagypetri, Kispetri, Keszü, Mocs, Pusztakamarás, Mákó, Bogártelke, Nagykapus, Szászlóna, Középlak, Darócz, Kolozs, Bánffyhunjad, Nagysármás és Derehembén.

Szőlészeti előadások tartását előkészítette 17 községben.

Gyümölcsészeti előadást rendezett Bánffyhunjadon.

Intelligens gazdák részére szakelőadások tervét elkészítette három erdélyi városra. Az előadások e tél folyamán tartatnak.

Kisgazdák részére tanulmány útát rendezett július hó közepén, ugyancsak kolozsmegyei osztálya által, melven kolozsmegyei kisgazdák nyertek okulást szászvidéki haladottabb kisgazdatársaik gazdaságainak megismerésére nyomán.

Agitált a gazdasági egyetemnek és erdészeti főiskolának az erdélyi részben, Kolozsvárt leendő felállítására érdekében.

Több száz példányra menő hasznos szakmunkát és füzetet osztott ki ingyen hazarészi kisgazdák között.

Gazdakörök könyvtárai részére öt teljes példány irodalmi sz. o. kiadványt (260 drb.) adományozott.

Könyvtárát gyarapította közel 300 kötettel.

Szaktanácsokat, véleményeket adott, választmányi, elnöki és titkári hiv. úton: felsőbb hatóságok, testületek, városok és számos esetben magánosok részére, több száz esetben.

Kolozsmegyei osztálya útján számos vármegyei érdekű gazdasági akciót kezdeményezett és vezetett sikerre. Járási állatdíjazásokat tartott. Mezőgazdasági háziipari tanfolyamokat rendezett (Szászlóna, Nagypetri, Keszü, Mákó). Tejszövetkezeteket szervezett. Járási gyümölcskiállítást hozott össze (Hidalmás) stb. stb.

Ezen osztály működése (egyben a vármegyei g. biz. teendőit is ellátta) valóban teljesen pótolta egy agilis vármegyei egyesület helyét. Az osztály elnöki tisztét: Lészai Ferenc (e. g. e. alelnökké történt megválasztásáig) és Dr. Gr. Bánffy Miklós főispán

töltötték be. Előadói teendőket végzett első félévben: Éber Ernő s.-titkár, majd az ő távozása után: Cséser Lajos áll. g. szaktanár.

Kezdeményezte, pártolta és propagálta az egyesület új gépek bemutatását, gépkísérletek megtételét.

Támogatta ez évben is a mesterséges csibe keltetés népszerűsítését.

Anyagi segélyeket, jutalom és ösztönződíjakat adott a következőkben:

Monostori akad. jutalomdíjakra 400 kor., Erd. Gazdatiszti Egyesületnek segélyül: 250 kor., Kolozsmegyei osztálynak: 300 kor., Erd. Falkavadász Társ. nak: 300 kor., Udvarhelymegyei Gazd. Egyesületnek bikakiáll. díjakra: 200 kor., Székelykiállítás költségeire: 300 kor., Ugyanannak díjaira, Szabó József díj: 100 kor., A kolozsvári Tejcarnok Szövetkezet részjegyeire — közgy. jóváhagyásával fenntartásával — 500 kor. át. Összesen: 2350 koronát! Ezekon kívül még az apróbb hasonló természetű kiadások is jókora összeget képviselnek.

Figyelemmel kísérte és tanulmányozta a munkás viszonyokat, szociálista mozgalmakat és kivándorlást.

Megkezdte az egyesület erdélyrészi vidéki képviselősegeinek szervezését. Sepsiszentgyörgyön, Csikszeredában és Dicsőszentmártonban általános érdeklődés mellett állította fel azokat. E hármat rövidesen fogja követni a többi is. A vidéki képviselősegeknek az E. G. E. jövő munkairányában fontos szerepük leendő.

Erkölcsei és anyagi támogatással keresztül vitte, hogy a Gazdák Biztosító Szövetkezete az egyesület patronatusa alatt Kolozsvárt vezérképviseletet állított fel. Ennek működése, habár a lefolyt év alatt — személyi körülmények miatt — két ízben is megszakadt, reméljük: mihamarabb állandó jelleget fog ölteni.

Lóheremagtisztító raktárában az elmúlt év folyamán 15 waggon lóhere és lucerna vetőmagot tisztított gazdák részére és tett vetőképessé. Oly mennyiség ez, amely kellő világításba helyezi ezen intézmény fontosságát a híres erdélyi lóheremagtermelésre vonatkozóan. Az intézet ez évben is a Kol. Takp és hitelbank áruraktárában és az E. G. E. titkári hivatalának felügyelete mellett működött.

Igen nagyszabású közmunkája volt az egyesületnek a székelykiállítás rendezése is. Darányi Ignác földm. miniszter védnöksége és tekintélyes anyagi segélye mellett, a marosvásárhelyi székelykirendeltségnek, Háromszékvármegyének, a Székelyegyesületnek és több más erkölcsi testületnek részvételével rendezte ezen az eddigieknél nagyobb méretű erdélyrészi mezőgazdasági kiállítást az E. G. E.

A kiállításnak öt osztálya volt. Állat, gép, termény, külön gyümölcs és végül háziipari és néprajzi osztály. A kiállítók száma felül volt a 800-an. Minden osztály rendkívül tartalmas és tanulságos volt. Huszezer-nél több látogató nézte meg a négy nap alatt.

A kiállítást személyesen megtekintette Darányi miniszter is, Mezőssy és Balogh államtitkárok társaságában s legmagasabb elismerésének adott kifejezést az E. G. E. elnökségének jelenvolt tagjai előtt.

Megbirkózás a szőlő temérdek ellenségével

Az ujkori szőlőgazda ugyancsak legyen részen, hogy a szőlő temérdek ellenségeivel megküzdhesse! Eltekintve a filloxerától, melylyel szemben az immunis homokokra menektek, avagy a kötött földeken termelők az oltványokhoz folyamodtak — a következő állati és növényi ellenségek szokták megdézsmálni, néha pedig semmivé tenni a termést és ezzel megkeseríteni a gazda életét. Az állati ellenségek közül a különféle szőlőmolyok, mint a közönséges szőlőmoly, (Cochylis ambiguella) a szőlő iloncza (Tortrix pilleriana) a vörhenyes szőlőmoly (Eudemis botrana), a darazsak, a homokokban a cserebegár patak, a hamvas vincellér bogár (Oti-orhyncus ligustii), a kendermag bogár (Perileus familiaris); a növényi élősdiak közül a Peronospora viticola, vagyis szőlőragya, az Oidium vagyis lisztharmat, a szürke rothadás, az antraknózis — hol egyik, hol másik évben lépnek föl s ezek közül a növényi gombák és az állati ellenségek közül főleg a különféle szőlőmolyok Isten ostoraként sujtanak le a szőlőültetvényekre, hogy megsemmisítsék a szőlőgazdának nagy áldozatokba kerülő termését és néha évekre megromtják magát az ültetvényt is. Ezekhez járul oltványszőlő ültetvényeknél még a chlorosis is, amely részint tulságosan meszes, részint tulságosan kötött földekben a nem oda való, rosszul megválasztott amerikai alanyok összeférhetlensége folytán szokott föllépni.

A magyar szőlőgazdának ezen minduntalan, hol itt, hol ott föllépő ellenségeivel szemben ma még nem állanak kellő eszközök védekezésre. Leginkább van kifejlődve a védekezés a Peronospora ellen és ha gondatlanságból el nem mulasztja a bordói lé alkalmazását, avagy tulságos sok nyári esőzés le nem mossa a permetezett bordói lét a szőlő lombzatáról, akkor meg is védelmezi termését. Néha azonban a tulságos nyári esőzés lemossa amit rápermetezett s ekkor előfordul, hogy egész szőlővidékek összes termése tönkre megy. Az Oidiummal vagyis lisztharmattal már ennyire sem képes megküzdeni, szintugy ismeretlen előtte a védekezés a

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országsterre első helyen elismert kitérő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták” és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtórőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

ményei. Mireánk, magyarokra nézve csak az szomorú, hogy a Bund der Landwirte tagjai altdeutschek és így nemcsak gazdasági téren ellenségeink, de elég indokolatlanul politikai téren is.

De a németek szerencsések voltak abban a tekintetben is, hogy mikor önük az ipart fejleszteni kezdték, a mezőgazdaság virágzott és a legelőnyösebb állapotban volt, így azután az iparfejlesztés nem a gazdaság rovására ment, hanem a két gazdasági ág egymást segíthette is, táplálhatta és kiegészíthette, ami a természet és ennél fogva logikus is.

A német mezőgazdaságnak nagy ereje továbbá, hogy segítségére van a tudomány. Daczára a nem mindenütt kedvező klímának és nagyjából terméketlen földeknek, a föld hozamát szorgalommal, kitartással, eredményes tudományos kísérletekkel jelentékenyen fokozhatják. Náluk a geologia, chemia, a mezőgazdasággal szoros kapcsolatban álló rokontudományok *közkinccset* képeznek és mindenki által hozzáférhetővé vannak téve; ott a legkisebb birtokos is a szomszéd példáját követve, először földjét megkóstoltatja; ha az elemezve van, ingyen tanácsot kap, hogy milyen veteménynyel vesse be, milyen műtrágya alkalmazásával, a mennyiség, mód és idő körülírásával, úgy hogy némelykor olyan földeken is lehet türethető termést látni, amely földeket nálunk paragon hagynának. Minden német tartományban most már van érdekképviselő a *mezőgazdasági kamarában*, amely szerves összefüggésben lévén az illető tartomány gazdasági egyleteivel és egyéb gazdasági intézményeivel, a gazdasági érdekeket nemcsak papirosan képviseli, hanem a gyakorlati élet mezején is.

Sem a gazdasági egyesületek, sem azok központi szerve nem feleltek meg Németországban annak a célnak, amely rendeltetésük lett volna: a mezőgazdák érdekeinek hathatós képviselője. De ennek a célnak nem is feleltek meg, mert 1. nem foglalták magukba a területükön található összes gazdákat, de 2. másrészt sok olyan tagjuk volt, kiknek semmi közük sem volt a mezőgazdasághoz; 3. mert a mindig fokozódó pénzügyeket nem lehetett kielégíteni; 4. a folyton fokozódó állami segélyek sem segítettek a bajon. A tagokat megadóztatni ezen az alapon nem lehetett, mert ezek a testületek nem voltak az ő területükön található összes mezőgazdák törvényes képviselői, az ilyen megadóztatás csakis egy törvényes, az összes mezőgazdákat magában foglaló képviselőnél vehető keresztül. Ehhez jött még egy másik indok: az a mezőgazdasági körökben mindig jobban fokozódó tudat, hogy a mezőgazdaság érdekeit sem a kormány, sem a képviselő testületek nem őrzik és védik eléggé. Amint láttuk, ugyanez a gondolat teremtette meg a Bund der Landwirteket, de ezt a kormányhatóság nem tekinthette a gazdák érdekeinek törvényes képviselőjeként, annál kevésbé, mert a Bund der Landwirte egyoldalú érdekpolitikát űz. Jobb hiányában tehát a kormányhatóság a gazdasági egyesületeket és azoknak központját tekintette a gazdák jogos képviselőjének. De a kormányhatóság is mindinkább érezte szükségét annak, hogy a

mezőgazdaságot érdeklő fontos kérdésekben és intézkedésekben egy tanácsadó, némely esetekben végrehajtó szerv legyen oldala mellett, melyet a gazdák is az ő törvényes képviselőiknek elismernek. Némi ellenkezés után a porosz országgyűlés 1894 június 30 án végre megszavazta a mezőgazdasági kamarák áldásos működéséről a németek meg vannak győződve.

A németeknek is van egy „OMGE.”-je, a „D. L. G.” Ennek a „Bund”-dal szemben az a nagy előnye, hogy a politikával nem foglalkozik, hanem csak a gazdasági kérdések technikai részével és mezőgazdasági kiállításokat rendez. Ráér tehát komoly munkát végezni, ereje nem forgácsolódik szét és a birtokosság legkülönbözőbb kategóriájánál, kezdve a legkisebb paraszt birtokostól föl a nagybirtokosig, sőt a császári ház tagjait is, de az ipar és kereskedelem köréből is számos tagokat számlál.

Ami a szociális kérdést illeti, az Németországban csendesen, nagyobb zökkenés nélkül megy a megoldása felé. A *kivándorlás* náluk a múlt század 40-es éveiben kezdődött, a 90 es években nagy mértékig fokozódott, attól az időtől fogva visszafelé fordult, mert a mezőgazdaság nem szűnt meg egészséges alapon maradni és nagy lendületnek örvendő ipara és kereskedelme a munkáskezeket vissza követte. A német kormány különben abban a szerencsés helyzetben volt, hogy a kivándorlót kolóniákba gyűjthette. A kivándorlók nagy része különben is náluk a nagy vérbőség volt mindig és nem olyan vérvesszeség, mint pl. minálunk már azzá fajult. A németek gondoskodtak és gondoskodnak arról hogy akik kívül vannak is a hazán, a hazához való ragaszkodásukat és hozzá való tartozásuk érzését megőrizték.

A *szocializmus* fejlődik Németországban is, de természetesen fokozatosan, nem olyan mint pl. minálunk.

Azzal, hogy a szociáldemokráciának már sok képviselője ül a parlamentben, a szocialista párt mindinkább veszít veszélyes forradalmi jellegéből és észrevétlenül átvedlik reformpárttá. A nép felvilágosítva, tájékozódva és más szervezetek által ellensúlyozva, nem hisz el mindent akárkinek, mint minálunk.

A *mezőgazdasági munkáskérdés* ott is sok fejtörést okoz, mert ott is az intenzív kultúra által a XX. században kifejlődésre jutott vándorlói hajlam folytán nagy hiány van a munkáskezekben, de a németek már akkor foglalkoztak aneképpen tudományos módon és különböző vidékek szerint ezzel, midőn e kérdés még csak keletkezében volt. A gazdák nagyobb összetartása, az érdekképviselő nagyobb kifejlődésével és a hatósági szervek egyöntetűbb, határozottabb és harmonikusabb együttműködése révén a bajokon gyorsabban és hathatósabban segítenek. mint minálunk, ahol a gazdák nyaklól nélkül egymásra licitálnak, egymásnak már elszerződött munkáikat elkapkodják és ellicitálják; ahol a gazdák között nincs összetartás és egyöntetű akarat, hanem ahány ember, annyi nézet és ahol a hatóságok is kapkodva intézkednek, mert felülről nem kapnak elég gyorsan és kellő időben való támogatást.

A cselédviszonyok Németországban is nagyon rosszak. Mikor a Havellandon jártunk, az ottani gazdák csodálkoztak azon, hogy mi cseléd törvényt hozunk most, amelyben írásbeli szerződés van stipulálva; ők már rég elhagyták ezt az álláspontot, írásbeli szerződést nem kötnek. Azt mondják, hogy aki menni akar, azt nem tartják vissza mert úgy sem lehet és nem is okos, ha teszik, mert nincs köszönet benne, az illető rosszul szolgál meg érte. Aki jóra való, azt kedvezésekkel igyekeznek megtartani.

Ami már most a *gazdálkodást és életmódot* illeti, abban a hét esztendőben, hogy Németországba járok, az tapasztalom, hogy a józan, takarékos németek is a világgazdaságban elhagyják magukat lassan ragadtatni oly luxusra és életmódra, mely háztartásuk egyensúlyát meg fogja ingatni. Némely helyen pl. Havellandon oly nagy luxussal és tökével építkeznek, hogy ezt nem lehet raczionálisnak nevezni és követendő például oda állítani.

A németországi tanulmányútnak kettős nagy eredménye van; az első az, hogy elleshetjük a népektől azt, ami nekünk hiányzik és szükséges: a szorgalom, a kitartás, a következetesség, a szívósság, a takarékoság és az egyszerű életmód. De megtanít bennünket arra is, hogy minálunk nem minden oly rossz, amint mondják, sőt bizonyos dolgokban előbbre vagyunk. A mi nagybirtokosaink jobban, szebben és eredményesebben gazdálkodnak, mint ők és a mi parasztjaink a jobb gazdától folyton és folyton tanulnak. Ami pedig az életet illeti, az kedélyesebb és kellemesebb, mint odakint — és nem vagyunk úgy gondolatainkban, tetteinkben és beszédeinkben megbénítva, mintegy gúzsba kötve, mint odakint, különösen Poroszországban, ott még nagyobb a formalizmus, komplikáltabb és nyomasztóbb a bürokratizmus, mint nálunk.

Az okszerű borkezelés fejlesztéséről.

Azt az óriási csapást, melyet a filloxeravész a magyar szőlőgazdákra mért, immár sikerült leküzdőnk. Az elpusztult régi szőlők legnagyobb részén a felújítás már csaknem befejezettnek mondható, sőt emellett olyan területeken is nagy kiterjedésű új szőlők ültetettek, amely területek azelőtt más miveltési ág alá tartoztak. Különösen nagy arányokat vett s még egyre nagyobb tért hódít a homoktalajú területeknek szőlővel való beültetése.

Ennek folytán Magyarország bortermése már legközelebb eléri és nemsokára meg is haladja azt a bormennyiséget, amennyi a filloxera föllépte előtt termelt. Ezt az eredményt szőlőbirtokainknak — az állam hathatós támogatása mellett — tetemes anyagi áldozattal sikerülhetett csak elérniük. Most tehát egy másik nagy feladat áll előttünk, t. i. gondoskodnunk kell arról, hogy a fáradságos munkával és költséges befektetéssel létesített új szőlők jövedelmezőségét biztosítsuk.

„AGRÁRIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság

resicai mezőgazdasági gépgyárának vezérügynöksége

MEZŐGAZDÁK KÜLÖNÖS FIGYELMÉBE!
Egyetemes acélekék.

Eltörhetetlen tégelyacélekefej.
Páncélacél kormánylemezek.
Magasított acél-ekéfej.
Porvédő kerekek.
Acél gerendely.

1457

Tiszta acélsanyag
s a j á t
hámorainkból.

Sürgönycim: „Agraria” Budapest. Rövidített levélcim: „Agraria” Budapest. V., Váci ut 2.

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmiveltő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetük.

Ekegyártár terén legelső rangú magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

Ennek elérhetőse végett mindenekelőtt a helyes és okszerű borkezelés terjesztése és fejlesztése szükséges, mert míg egyfelől a szőlőfelújítás és a szőlőmivelés hazánkban olyan színvonalon áll, hogy e tekintetben akármelyik külföldi bortermelő országgal bátran kiálljuk a versenyt s ezt a hazánkban gyakran megforduló külföldi szakemberek is nyíltan elismerik, másfelől tagadhatatlan, hogy a borkezelés és pincegazdaság terén bizony nagyon el vagyunk maradva más külföldi országok mellett.

Tormelőink igen nagy része — sajnos! — vajmi keveset törődik a borkezeléssel s nagyon kevés azoknak a száma, akik pincéiket és préházait a modern és helyes borkezelés kívánalmainak megfelelően rendezik be s boraik kifogástalan kezelésével a többiek közül kiválnak. Gyakran sajnos tapasztaljuk, hogy még tekintélyesebb szőlőbirtokosaink is akik különben háztartásukra nagy gondot és költséget fordítanak, a kitűnő ebédhez rosszul kezelt, zavaros sőt nem ritkán még beteg bort is adnak fel az asztalra. S ez többnyire csak az illetők hanyagságán, indolentiáján mulik, mert hogy a magyar szőlősgazdának és szőlőmunkásnak mennyi intelegentiája van s hogy mire képes, ha komoly akarat van benne, azt éppen azzal a nagyszerű eredménnyel mutatta meg, amelyet az elpusztult szőlők felújítása terén sikerült elérnie. Aki annyi szakértelemmel, olyan helyesen tud eljárni az új szőlőkültetésénél és kezelésénél, mint ezt szőlősgazdáink és szőlőmunkásaink általánosan teszik, az kétség kívül könnyen elsajátíthatja azokat a jóval könnyebb ismereteket és eljárásokat is, amelyek az okszerű borkezeléshez szükségesek.

Oda kell tehát törekednünk, hogy abból a kitűnő anyagból, amelyet hazai szőlőink termése szolgáltat, okszerű szüreteléssel és helyes kezeléssel minél jobb és értékesebb bort állítsunk elő, mert akkor azt jobb áron is értékesíthetjük s ezáltal szőlőink nagyobb jóvedelmezőségét érhetjük el.

A bor minőségének javítására vonatkozó intézkedések már a szüretnél kezdődnek. Igaz ugyan, hogy a termésnek nemcsak mennyiségére, hanem minőségére is elsősorban rajtunk kívül álló körülmények vannak befolyással, ugymint: az időjárás, elemi csapások, szőlőbetegségek stb., de azért a minőség javítására sokat tehetünk, ha már mindjárt a szüretelésnél okszerűen járunk el.

Ugyanannak a szőlőnek meglévő terméséből jobb és értékesebb bort lehet előállítani ha a szüretelést kellő szakértelemmel és helyesebben végezzük, mint az a legtöbb helyen eddig történt, sőt a jobb fajta borsajtók használata útján még a must mennyiségét is szaporíthatjuk, amennyiben a jobb sajtókkal több mustot lehet a törkölyből kinyerni s

emellett kevesebb munkaerővel és gyorsabban lehet velük dolgozni.

Igen üdvös intézkedést tett tehát a földmivelésügyi miniszter, mikor a folyó év őszén elrendelte, hogy ezentúl az állami szőlészeti és borászati szakközegzek az ország különböző borvidékein évenként mintaszüreteteket tartsanak, ez alkalommal a helyes szüretelést gyakorlatilag bemutassák a szőlőbirtokosoknak és szőlőmunkásoknak s megismertessék velük a legjobb szüretelési gépeket és eszközöket (szőlőzúzókát, bogozókat, présket stb.) s ezek helyes kezelését és előnyeit.

Ezek a mintaszüretet a gazdasági borászati egyesületekkel, hegyközségekkel s — ahol vannak — pinceszövetkezetekkel karöltve és mindenekfelett a közérdek szemellett tartásával, évenként felváltva, más-más olyan helyen fognak rendeztetni, ahol azokra legnagyobb szükség van s ahol legkönnyebben és minél több termelőnek nyújtható alkalom arra, hogy a mintaszüreten résztvehessen és a helyes szüretelésre vonatkozó gyakorlati ismereteket elsajátíthassa.

(Vége következik.)

IRODALMI SZEMLE.

Gyümölcsészeti Lexikon címen jelenik meg egy kertészeti könyv, amelyet *Eötvös Lajos* gyümölcskertész ad ki 1908. január havától kezdve negyedévenként megjelenő füzetekben. A könyv 1500 cím alatt bétűsorban fogja gyakorlati alapon részletesen ismertetni a gyümölcsészeten előforduló összes szakdolgozatokat, A fontosabb szakközlemények könnyebb megérthetősége, főképp a gyümölcsfák nevelése és metszésénél több mint 400 ábra és kép fog szolgálni. Előfizetési ára egy évre (4 füzet) 4 korona, félévre (2 füzet) 2 korona, mely a szerző címére *Eötvös Lajos* Tarzal (Zemplén m.) küldendő be.

KORMÁNYINTÉZKEDESEK.

A hegyvidéki és székelyföldi akciók kiterjesztése. A hegyvidéki és székelyföldi nép gazdasági helyzetének feljavítására megindított akciók keretében elért eredmények arra birták a földmivelésügyi minisztert, hogy ezen akciók működését az eddig bevont vármegyékkel kapcsolatos, hasonló viszonyok közt lévő több vármegye területére kiterjessze. Így a hegyvidéki akciók keretében fokozatosan még Arva, Trencsén és Liptó, a székelyföldre kiterjesztett akciók keretében pedig Kolozs, Alsó Fehér, Szolnok-Doboka, Beszterce-Naszód vármegyék vonatnak be. Az akció ezen kiterjesztése folytán természetesen a központi vezető teendői is uagymérvben szaporodnak, miért is *Darányi Ignác* földmivelésügyi miniszter *Kazy József* miniszteri tanácsos hegyvidéki és székelyföldi megbízottat, a ki eddig az akciók vezetése mellett a miniszterium elnöki osztályának főnöki teendőit is ellátta, ez utóbbi teendői alól január hó elsejével felmentette és a kirendeltség ügyeivel foglalkozó főosztály főnöki teendőivel bízta meg, hogy így ezentúl egész tevékeny-

ségét ezen nagyfontosságú akciók irányítására és vezetésére fordíthassa.

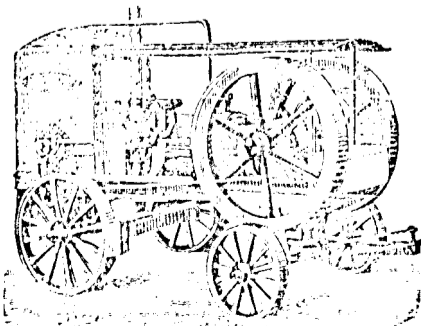
Gazdasági cselédek és munkások jutalmazása. A földmivelésügyi miniszter minden évben nagyobb összeget szokott jutalmul kiosztani oly gazdasági cselédek között, kik hűséges és példás viselkedés mellett huzamosabb időt töltenek egy munkaadónál. A folyó évi jutalmazások most nyertek befejezést és az ez alkalommal összeállított kimutatásból látjuk, hogy az 1907. évben 215 gazdasági cseléd részesült 17.450 korona és 117 munkás 10.250 korona, összesen tehát 332 gazdasági alkalmazott 27.700 korona jutalomban. Elismerő oklevelet nyert az 1907. évben összesen 343 gazdasági alkalmazott; a 40 évi hű szolgálattért adományozandó díszéremmel 42 cselédet és munkást tüntettek ki. A jövő évre pedig 10.000 koronával többet irányoz elő a miniszter e czélra, mint a múlt évben.

Tőgygümőkóros tehének irtása. A gümőkórnak egyik főterjesztője, a gümőkór baktériumait tartalmazó tej. Legtöbb ilyen baktériumot tartalmaz a tőgygümőkóros tehének teje, azért emberekre és állatokra az ilyen tehének teje a legveszedelemesebb. A tőgygümőkóros tehének tejjével a köz- és az állattenyésztésre háramló veszélyek elhárítása végett a földmivelésügyi miniszter elhatározta, hogy a tőgygümőkóros tehéneket államköltségen megvéteti és levágatja. Az irtás egyelőre az ország különböző részein fekvő hét vármegyében és nyolc törvényhatósági joggal felruházott városban fog megkezdetni és fokozatosan az egész országra kiterjesztetni. Együttal intézkedett a földmivelésügyi miniszter, hogy a magyar királyi állatorvosok az állatbirtokosok figyelmét a gümőkór elleni védekezésre és főleg a tuberkulózisra minél kiterjedtebben hívják fel, mert a gyakorlati tapasztalatok beigazolták, hogy a tuberkulózissal kapcsolatos elkülönítéssel a szarvarmarhaállomány a gümőkórtól megtisztítható. Hogy a tuberkulin minél kiterjedtebb mértékben igénybevehető legyen, a miniszter az állami bakteriológiai intézetben termelt tuberkulin árát tetemesen leszállította.

Alapszabály jóváhagyás. A m. kir. földmivelésügyi miniszter a *gyergyóremeteli gazdasági* alapszabályait 112699/907. szám alatt a bemutatási záradékkal ellátta, illetőleg jóváhagyta.

Két belügyminiszteri határozat a bortörvényről. Konkrét esetből kifolyólag a belügyminiszter a minap két érdekes elvi jelentőségű határozatot hozott, amelyek a következők: 1. A borseprőhöz víz, vagy más anyag hozzáadása tilos még az esetben is, ha az így előállított mesterséges bort az illető más célra akarja használni. 2. Oly esetben, amiképpen gyanusnak talált borshordók másokkal összekevertetnek és tartalmuk mesterséges bornak nyilvánítottatik, az összes bormennyiség denaturálása elrendelendő.

Székely kiscgazdák trágyatelepei. A székelyföldi vármegyék igen sok közösségben ujabban szépen szaporodik az állatállomány, ami a gazdálkodás belterjesebb irányban való haladásra mutat. Sajnos azonban, hogy, mint országszerte ugy a székelyföldön sem ismerik a kiscgazdák a trágyakezelés helyes módját. A földmivelésügyi miniszter most megbízta a székelyföldi kirendeltséget, hogy husz igyekvő és szorgalmas kiscgazda udvarán a helyes trágyakezelés megismertetése céljából mintatrá-

Oberurseli Mótorgyár Részv.-Társaság Oberursel.

Iroda és raktár: Wien, Gumpendorferstrasse 72. || MAJNA-FRANKFURT MELLETT.

Legolcsóbb hajtóerő a „GNOM“ BENZIN- és SZIVÓGÁZ-MOTOR.

4000-nél több üzemb. — Könnyen kezelhető. — Villanyos gyújtással. — Okl. gépész felesleges. — Költségvetés, tervek és egyéb felvilágosítás ingyen és bérmentve. — Referenciák beazerezhetőek: gróf Wenkheim Géza uradalmától, Csorvás (Békésmegye); gróf Wenkheim Frigyes uradalmától, Székudvar (Ara-megye); gróf Esterházy János uradalmától, Nyitra-Ujlak (Nyitramegye); gróf Esterházy László uradalmától, Sárosd (Fehérmegye).
Sándor Pál Mező-Bánd, Alibi Bela Alsó-Szovát, Lőte Lázár Kaál. 2063.

gyatelepet rendeztessen be és erre a célra minden ilyen minta-telep költségeihez kétszáz korona állami segítséget engedélyezett.

Gyümölcs és a zöldség a földmivelési miniszter határozata szerint nem tartoznak azok közé a tárgyak közé, melyeknek tejeskocsin való szállítása az 1895. évi XLVI. törvény cikk végrehajtási rendeletének 8. §. 1. a) pontja szerint tilalmas. Ezek tehát a tejesedényeket szállító kocsin a tejes-edényektől elkülönítve szállíthatók.

A Mezőgazdaságról és a mezőrendőrségről szóló törvény revíziója. A földmivelésügyi miniszterium véleményt kért a Magyar Gazdaszövetségtől a mezőgazdaságról és a mezőrendőrségről szóló törvény reformja dolgában. Az erre vonatkozó, a szövetséghez beérkezett jelentések szerint a hiba nem az érvényben levő törvényben van, hanem abban, hogy nincs, a ki igazában végrehajtaná a rendelkezéseket, Tehát a főszűl arra volna helyezendő, hogy a törvényeknek teljes mértékben érvény szereztessek. Tudvalevő továbbá, hogy a községi közlegelőket csaknem mindenütt fölosztották és az állatok legeltetése lehetetlenné tétetett. Sükséges lesz tehát az új törvénybe fölvenni a községi legelők fölosztásának tilalmát, a hol pedig már a közlegelőket fölosztották, ott kötelezni a községeket közlegelők alakítására.

Lópatkolási tanfolyam A m. kir. földmivelésügyi miniszter Sepsiszentgyörgyön 1907. évi december hó 29-től 1908. évi június hó 22-ig terjedő időleges lópatkolási tanfolyamot rendezett, melynek felügyeletével a kolozsvári ker. állategészségügyi felügyelőt, vezetésével pedig Kése Lajos törvényhatósági m. kir. főállatorvost bízta meg.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Egy kis statisztika.

A nemzet jobbjai szívét hazafias öröm töltötte be a mult év utolsó negyedében oly nagy mérvet öltött visszavándorlás láttára. A kormány és társadalom egyaránt sietett a szerencsétlen, csalódott szívi emberek megmentésére. Pedig e nagynak híresztelt hazatérésnek nem örülünk annyira, ha a statisztika hivatalos, tehát hiteles adatainak felhasználásával fogalmat alkotunk magunknak arról a nagy vérvesztésről, mely a kivándorlás útján csak e században érte nemzetünket.

A hivatalos statisztika adatai, — amelyek egyáltalában nem tüntetik fel a tényleges állapotot, mert sokan utlevél nélkül kerülő uton hagyják el az országot — a következők:

Kivándorló volt:	
1901-ben	71.474
1902-ben	91.762
1903-ban	119.944
1904-ben	97.340
1905-ben	170.430
1906-ban	178.170
Hat év alatt tehát	majdnem háromszo-

rosára emelkedett a kivándorlók száma. Nagyobb csapás ez az országra, mint a mohácsi vész. Hogy micsoda pótolhatatlan veszteség, kitűnik a kivándorlók kor szerint való tagolásából. A kivándorlók között 1906-ban volt:

20 éven aluli	37.885
20—29 éves	50.355
30—39 "	36.171
40—49 "	17.407
50 éven felüli	3.538

Ez a kimutatást csak 145.447 kivándorlóra szorítkozik. Ezek közül 86.530, tehát az egésznek 59.5%, a 20—39 éves, tehát a legnagyobb munkabírás korában van.

Mekkora tökét veszít el ennyi munkakerő kiköltözésével az ország!

Foglalkozás szerint így oszlik meg a kivándorlók száma:

Önálló östermelő	23.999
Mezőgazd. cseléd és napszámos	75.437
Bányász	1.156
Önálló iparos és kereskedő	3.773
Ipari munkás	30.879
Házi cseléd	8.419
Ismeretlen	1.784

A kivándorlók 68.5%-a tehát az östermeléssel foglalkozók közül kerül ki. Szomorú világot vet ez hazánk gazdasági állapotaira. Hogy egy pár excellence östermelő állam lakói nem tudnak illő megélhetéshez jutni és kénytelenek idegen földre vándorolni, szinte hihetetlenül hangzik. Pedig mint a sohasem hazudó számok bizonyítják, szomorú tény ez. Éppen a legegészségesebb elemében a magyarságnak ütött ki ez a pusztító járvány, hogy elsorvassza egészen hazánk életerejét.

N. Á.

— Dorner Béla kitüntetése. A székelyföldi miniszteri kirendeltség udvarhelymegyei vezetőjét, Dorner Béla gazdasági intézőt, a király a közszolgálat terén elért érdemeinek az elismeréséül, a koronás aranykeresztel tüntette ki. Dorner Béla fáradhatatlan ügybuzgalommal és lelkiismeretességgel szolgálja azt a terhes, de céljaiban igen nemes ügyet, amelynek székely akció elnevezés alatt ismer a közvélemény.

Közreműködésével Udvarhely megyében a mai napon 100 gazdakört, 20 virágzó tejszövetkezetet és több állatbiztosító szövetkezetet sikerült szervezni. Minden erejéből támogatta a fogyasztási és értékesítési, továbbá a hitelszövetkezetek létesítését és áldásos működését. Mintegy 500 drb. szarvasmarhát, 300 drb. hussejtést, pár ezer drb. tenyészjuhót és igen sok állami fajbaromfit osztott ki előnyös törlesztési feltételek között és állandóan ellenőrzi, hogy a székely gazda a nyert utasítások szerint ápolja és gondozza a kirendeltségtől kapott marháját.

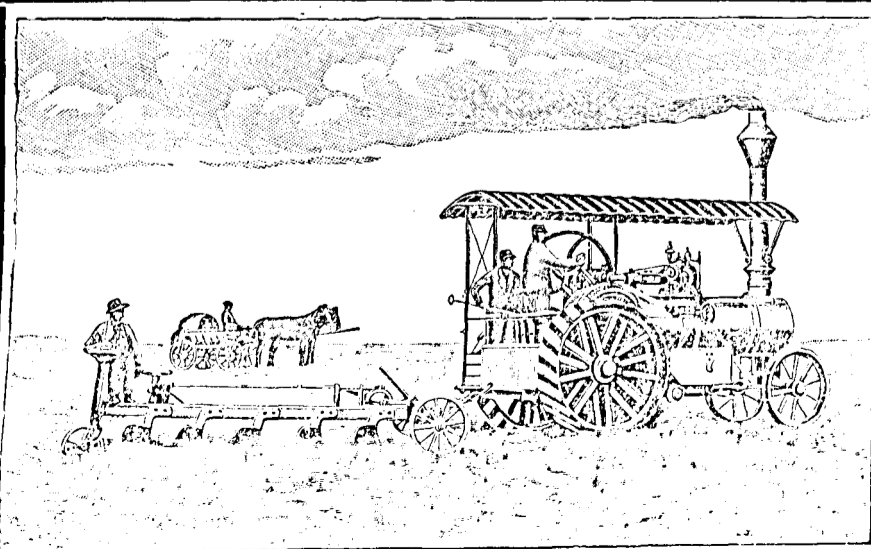
Évenként 80—100 gazdakörnek közvetít minisztere megbízásából jó vetőmagvat.

A talajmivelési és gabonatisztítási gépek százait helyezi el a falusi székely gazda portáján. Elhelyezett az udvarhelymegyei gazdaköri tagok között rengeteg sok elsőrendű gyümölcs-csemetét, darabonként 10 filléres árban, gondot fordít azoknak jó kezelésére és több községi közlegelőn minta gyümölcsöt létesített. Az idén 30 község havasi közlegelőjét vette javítás alá. A bokortisztítás, fogasolás, trágyázás, fűmagvetés, partkötés és bővizű itatóberendezések létesítése által megveti alapját az állattenyésztés fellendülésének. Gazdasági előadások szervezése és tartása által terjeszti a nép között a gazdasági szakértelmet és mindent elkövet, hogy a gazdaköröket vezető papokba és tanítókba lelkesedést öntve, hasznos tevékenységet fejtsenek ki az egyesületi életben.

Munkásságának a rövid vázlatából is kitűnik, hogy Darányi miniszter intencióinak buzgó végrehajtásával teljes mértékben rászolgált az őt ért elismerésre.

— A földmivelési kormány új tanintézetei. A folyó évi költségvetés indokolása szerint Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter ez évben az erdőörök gyermekeinek nevelésére két internátust fog létesíteni. Az egyiket Rózsahelyen az ugynevezett Honvédlaktanya épületben, a másikat pedig az idegen kézből most visszaszerzett Rákóczy-kastélyban Zhorón. Az erdőörök félreeső helyeken laknak és pedig legnagyobb részben nemzeti vidékeken. Az ilyen szülők vagy idegen tannyelvű elemi iskolába kénytelenek járni a gyermekeket, vagy pedig házon kívül taníttatni. Erre pedig ritkán van pénz és sok szegény erdőörök gyermekét egyáltalában nem iskoláztathatja. Az internátusokban a gyermekek tanításáért nagyon mársékelt díjat fognak fizetni, egyébként pedig az internátusok fedezetlenül maradó kiadását a földmivelési tárca fogja fedezni.

— A visszavándorlók munkásközvetítése. A visszavándorlók munkás közvetítése, a melyet a földmivelésügyi miniszter a belügyi és kereskedelemügyi miniszterekkel való megállapodás alapján vezet, egyre növekedő arányokat vesz fel. A legutóbb összeállított jegyzék szerint egyes munkaadóknál közel 30.000 visszavándorló munkás található alkalmazást. Nevezetesen munkát kaphat mintegy 3000 bányamunkás, 15,000 erdei famunkás, 6000 földmunkás, 17,000 gyári és ipari munkás, 4000 gazdasági munkás és cseléd. Illetékes helyről nyert értesülésünk szerint a földmivelésügyi miniszterium fumei közvetítési kirendeltségének vezetésében ez évi január hó elsejétől személyi változás állott be. Mert Lekky István miniszteri osztálytanácsos, a ki különben is csak ideiglenesen volt Fiuméba kirendelve, a miniszterium új személyzeti és ügybeosztása alapján a szőlőszeti osztály vezetését vette át és a fumei kirendeltségnél helyébe a földmivelésügyi miniszterium tisztviselői

UJ! Egygéprendszerű gőzzántás UJ! (egy ölet fogó 7 vasu ekével).
Csekély befektetés. Olcsó üzem. Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból (Erdélyből is) kívánatra rendelkezésre állnak.

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

R.-T.

1953

Budapest, VI. ker., Váci-ut 19.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.
Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulásával	1,970.340.— K
Fartalékok	764.760.16 „
Összesen:	2,735.104.16 „
1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. „	59.782.26 „
1903. „	109.331.73 „
1904. „	72.438.23 „
1905. „	61.730.60 „
1906. „	39.243.65 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyyszintér az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok diárányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kapta.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartálékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványával és félvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013 **az igazgatóság.**

A nagyenyedi vincellér-képezdét és a budafoki pincemesteri tanfolyamot jó sikerrel végzett,

mőtlen pincemester 2058

állást keres

akár azonnali belépésre.

Cim és referenciák: **L. R.** alatt a kiadóhivatalban.

Veszek

korlátlan mennyiségű sima

Rupestris Monticóla

— és hazai —

gyökerez vesszót.

Gróf Gyula Tapolca,
(Zala m.)
2062

Felső-Zsuk határán

eladó

tölgyfa-erdőnek fája.

Az erdőt az apahidai vasúti állomással 7 km.-nyi kavicsolt út köti össze. Var benne vastagsági osztály: I. = 14, II. = 208, III. = 3044. IV. = 775, V. 1100; főösszeg: 5141 szál eladó fa. Ezekben mű és haszonfa 2638 m.³, tűzifa 1542 m.³, összesen 4180 m.³.

Értekezhetni tulajdonos:
baró Petrichevich-Horváth Kálmánnal,
Felső-Zsukon, u. p. Alsó-Zsuk. 2060

Már 25 éve küldöm szét
az 1900. évi
párisi világkiállításon
Grand Prix-vel
— kitüntetett —

Eredeti Hanna

Vető árpámat.

Cimem:

Vodicka F.

földbirtokos.

Smrztitz, (Hanna)

Morvaország.

Minták ingyen és bérmentve!

2059

Szenzációs szőlőujdonság!

„Szent-István király“

és

„Erzsébet királyné“

Ugy ezek, valamint az összes legjobban bevált régi és új fajok gyökerez fásoltványai tiszta **Portalis** (Gloire Montpelier) alanyon első minőségben kaphatók. **Fajtisztaságért kezeskedünk!** Oltványainkat csak is a saját telepünkön termelt Portalis alanyon készítjük és ehhez csak is a saját oltógalyainkat használjuk.

Előjegyzéseket ez év őszi és jövő év tavaszi szállításra már most elfogadunk bármely fajra nézve, mert telepünkön az összes szőlőfajok megvannak. 2061

Hazai sima vesszőket is minden fajban igen jutányos árban árulunk.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

LENGYEL TELEP, Szolnok
csemege-szőlő és méztermelés, szőlőoltvány és vesszőtenyésztési telep.

GÖZEKÉKET,

GŐZ-UTIHENGEREKET

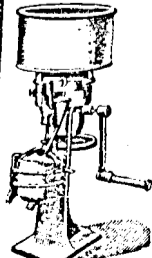
1768 és

GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42—50 Budapest — Kelenföld a vasútállomása szemben.

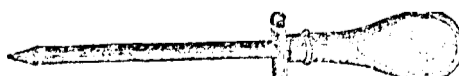

EREDETI „MÉLOTTE“ TEJFÖLÖZŐGÉPEK,

valamint az összes tejgazdasági, állattenyésztési, gazdasági cikkek

— állandóan nagy választékban raktáron: —

GEITTNER és RAUSCH Budapest, V. Andrassy-út 8.

➔ Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve. ➔

Répa- mag

óvári, oberndorfi,
Abundans zab
Duppauzi zab
Dollár zab
Székely tengeri
Putyi, Prairie királyné „
Karós és törpe
babok

Gyorsfejlődésű

Magyar bikák

Poland-china kan
malaczkok

Pekingi gácsérok
Olaszemdeni gunarak
Bronz pulykakakasok

lámpanélküli
költőgépek
Pekingi kacsa-, em-
deni lud-, fehér és
fekete Orpington-
tojásokra

amerikai kőris, dió
és szil-sorfákra
előjegyzést elfogad

Teleki Árvéd

gróf

drassói urad. intézősége,
u. p. 2053

Koncza.

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32

M. kir. szabadalm. osztálysorsjegyek főelárusító helye,

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol

Előleget ad értékpapírokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre

Díjmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,

hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

tűz- és betörésmentes páncélszekrényeket. (Safe Deposits.)

2055

Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Műtermeik vannak:

Kolozsvár, Miskolc,

Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.

Dés, S.-A.-Ujhely,

Felsőstátér. Főtér 9.

1729

Sárospatak,

Kossuth Lajos-u. 70.

Botos ispánt, vagy birót

keresek folyó év április 1-ére egy 3000 holdas birtokra: erős, erélyes egyént, ki a gazdaságban némiképpen jártas. Folyamodványait bizonyítványokkal el látva és fizetési feltételeit jelezve czimemre küldjék.

Kolozsvári Sándor,

uradalmi intéző.

Szentmihálytelke. u. p. Magyaróadás.

Bárdos és Brachfeld

műszaki és villamossági vállalat

BUDAPEST

VI., Gyár-u. 23. sz.

Villamossági osztály:

Villamos világítási és erőátviteli telepek, kastélyok, gazdaságok, gyárak,

malmok, fűrésztelepek és községek részére.

Ajánlat ingyen és bérmentve.

1971

1392/907. szám.

Hirdetmény

szakiskolai felvételre.

A gödöllői baromfityényszót munkásnöket képző m. kir. iskolán 1908. évi február hó 1-én kezdődő egy éves tanfolyamra ezennel pályázat hirdetik.

A tanfolyam czélja kizárólag női növendékeket a baromfityényszót minden ágában általában, de különösen nagyobb baromfityényszóti telepek körül előforduló mindenféle munka ellátására gyakorlatilag kiképezni.

Az iskola a m. kir. földmívelésügyi miniszter felügyelete alatt áll.

Az oktatás főleg gyakorlati; a növendékek az iskola telepén előforduló és a baromfityényszóttal kapcsolatos mindenféle, valamint kerti munkát végezni kötelesek.

Felvétel iránti bélyeges kérvények a m. kir. földmívelésügyi miniszterhez czimezve az iskola vezetőségénél Gödöllőn legkésőbb 1908. évi január hó 20-áig okvetlenül benyújtandók.

Hiányosan felszerelt, vagy elkésve benyújtott kérvények csupán méltánylást érdemlő esetekben lesznek figyelembe vehetők.

Felvételi kellékek:

- 16 évet betöltött és 30 évet meg nem haladt életkornak születési bizonyítvánnyal való igazolása;
- erős, egészséges testalkat orvosi bizonyítvánnyal igazolandó;
- a magyar nyelv tudása;
- annak az igazolása, hogy a belépni óhajtó irni és olvasni tud (elemiiskolai bizonyítvány);
- kiskorúak igazolják szüleik, illetve gyámjaik beleegyezését azon kijelentéssel, hogy a szervezeti szabályzatban foglaltakat magukra nézve kötelezőnek elismerik;
- védhímlőltási bizonyítvány;
- minden növendék köteles rendes ruházatán kívül egy párnát és 2 párnahuzatot magával hozni

Az iskola telepén lévő külső munkára való tekintettel a növendékek jó meleg téli ruhákkal is el legyenek látva.

Megjegyeztetik végül, hogy az iskolánál ez idő szerint 12 hely van rendszeresítve egyenkint 480 kor. ösztöndíj élvezetével egybekötve.

Részletes felvilágosítás Gödöllőn, az iskola vezetőségénél nyerhető.

Gödöllő, 1907. december hó 25-én.

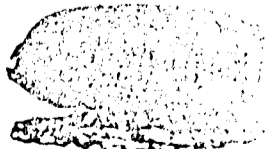
2056

Az iskola vezetősége.

Url Rezső

sértésbizományos
Budapest, VIII.,

Bórkocsis-
utca 12.

Telefon: 97-05.

Sértéseket sovány és hizott állapotban a legmagasabb napi árakon értékesít

1870

Hirdetéseket bármikor felvesz e lap kiadóhivatala.
Attila-utca 2. szám

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR R.-T.

BUDAPEST, V., GIZELLA-TÉR 1. (Haas-palota)
(Azelőtt: Ferencz József-tér.)

Ajánl gazdaságok részére legjutányosabb árban ablakokhoz és melegágyakhoz való

üvegtáblák

eredeti gyári ládákban. Üvegvágó gé-
mántok legolcsóbban kaphatók. Mézes-üve-
gek különféle kivitelben, fémezéssel és anél-
kül. Kristályüveg asztali készletek.

o o Árjegyzék ingyen és bérmentve. o o

2047

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gáz-
gépek szívó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű
gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
Hűtőtelepek és jéggyárak.
Gépberendezések malmok, téglagyárak, olaj-
gyárak és kékfestő-gyárak részére.
Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
Borsajtók és szőlőzúzók.

1475

A Hunyadmegyei

Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle 20 lóerejű gőzeke garnitúrájával tavaszi
és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kivánságára jó minőségű kőszénről
vállalkozók gondoskodnak — évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,
Budapest, Országház.

1934

Szőlő- oltványokat

szállít, fajtis-
tasságért jót-
állva legdusab
választékban a
már évek óta

1996 II. elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány telep

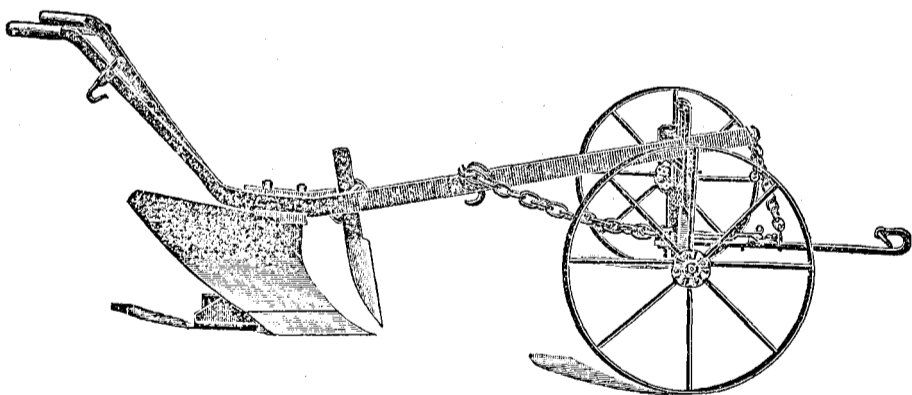
tulajdonos: Caspari Frigyes.

Medgyes 130. sz. (Nagyküküllőmegye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden ré-
széből érkezett elismerő levelek, ennél fogva min-
den szőlőbirtokos megrendelésének megtétele
előtt az ismerős személyiségektől úgy szó-, mint
írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti
szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

Minden gazda a saját érdekében cselekszik, ha a hirneves és csakis eredeti

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND

Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

Árjegyzéket és árajánlatot készséggel ingyen küldök.

BÄCHER-féle acél-ekéket és tégely-acél eketesteket

vásárolja. — A BÄCHER-féle ekék s eketestek kiszagzák számára is készülnek
és könnyü súly, biztosjárás tartósság tekintetében minden más gyártmányt fölül-
mulnak és munkateljesítés tekintetében kiválnak.

Az ekefejek törhetetlen acélból készülnek, me-
lyekért öt évi szavatosságot vállalok.

Bächer Rudolf

kizárólagos ekegyárának raktára.

A MELICHAR-féle császári és királyi szabadalmazott „UNIKUM DRILL“ sorvetőgép

nyí gyártmány között az első helyet foglalja el. Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 évben 30,000-nél több ilyen gép adatott el.

MELICHAR FERENCZ

csász. és királyi szabadalmazott vetőgép-gyárának raktára.

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond

BUDAPEST, VI. ker., Nagymező-utca 68-ik szám. 1910

Ábrás leirással és árjegyzékkel kívánatra ingyen szolgál.

